

Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği

HEPATOLOJİ E-BÜLTEN

ARALIK 2023 – SAYI 45

www.tkad.org.tr

 / tkadorg

AASLD - TASL HEPATOLOGY CONNECT MEETING

February 16-17, 2024

Swissôtel Buyuk Efes

Izmir - Turkiye

www.aasldtasl2024.org

ORGANIZATION SECRETARIAT

global
congress

EDİTÖRDEN

Saygıdeğer hocalarım, meslektaşlarım ve okuyucularımız,

Doç. Dr.

Arif Mansur Coşar

**Karadeniz Teknik Üniversitesi
Tıp Fakültesi
Gastroenteroloji Bilim
Dalı**

Cumhuriyetimizin 100. Yıldönümünü kutladığımız bu günlerde tekrar karşınızdayız.

Geçen sayımızda hepatolojide önemi giderek artan ve tıbbi bir sorun olarak daha sık karşılaştığımız “**steatotik karaciğer hastalıkları**”nın tarihi sürecini de içeren, çok güzel ve ayrıntılı bir makalenin Türkçe versiyonunu, saygıdeğer Prof. Dr. Ömer Özütemiz Hocamız ve arkadaşlarının kaleminden sizlerle paylaşmıştık.

Bu sayımızda da sayın Prof. Dr. Murat Harputluoğlu'nun kaleminden; karaciğer nakli konusunda camiamızın gurur kaynaklarından İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi'ni tanıtan yazı ile karşınızdayız. On dokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Gastroenteroloji Bilim Dalından Uz. Dr. Hasan Eruzun ve Amasya Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nden Uzm. Dr.

Şencan Acar'ın beğenerek okuyacağınıza inandığımız yazılarını da bu sayımızda sizlerle paylaşıyoruz. Bu kez 2024 şubat ayında İzmir'de düzenlenecek TASL-AASLD ortak toplantısını da hatırlatmak ve bilimsel yönü dışında ülkemiz-camiamız için bir prestij kaynağı olacak bu toplantıya katılım-destekleriniz konusunda şimdiden harekete geçilmesi gerektiğini de hatırlatmak isteriz.

"Ayrıca 8-12 Mayıs 2024 tarihlerinde, Prof. Dr. Yusuf Yılmaz hocanın başkanlığında Rize de 15. si yapılacak Ulusal Hepatoloji Kongresinin müjdesini de şimdiden sizlerle paylaşmak isterim."

Cumhuriyetimizin 100. yıldönümünü gururla kutlarken 85. ölüm yıldönümünde saygıyla andığımız başta Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm kurucu büyüklerimize ve bu günlere gelmemizde emeği-katkısı olanlara tekraren saygı ve şükranlarımızı sunuyoruz.

"2023 yılının bu son sayısını (45. sayı) sizlere sunarken; az bir zaman kalan 2024 yılının sağlık, huzur ve mutluluklar getirmesi diliyoruz. Destek ve katkılarınızla yeni sayılarda buluşmak ümidi ile..."

Dr. Murat Harputluoğlu

**İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Karaciğer Nakil Enstitüsü
Gastroenteroloji ve Transplant
Hepatoloji, Malatya.**

Malatya Karaciğer Nakil Enstitüsü

İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi'nde karaciğer nakli programı hazırlıkları 1997 yılında, o dönem kurumumuz yöneticisi olan gastroenteroloji bilim dalı başkanı hocamız Prof.Dr. Fatih Hilmioğlu tarafından başlatılmıştır. Yapılan hazırlıklar ve eğitim süreçleri sonrası ilk kadaverik karaciğer nakli merkezimizde transplant cerrahı Prof. Dr. Sezai Yılmaz tarafından 2002 yılında uygulanmıştır. Organ bağış oranındaki yetersizlikler ve her geçen gün artan hasta sayısı, merkezimizin canlı vericili karaciğer nakline yönelmesini gerekli kılmış ve Eylül 2005 de ilk canlı vericili karaciğer nakli başarıyla gerçekleştirilmiştir. Takip eden dönemde başta canlı vericili olmak üzere nakil sayıları hızla artarak yılda

ortalama 200-250 civarı nakil sayıları ile merkezimiz ülkemizde ve Avrupa'da en ön sıralarda yer almıştır. Şu ana dek yapılan toplam 3600 karaciğer nakli ile merkezimiz şu anda ülkemiz ve Avrupa'nın en büyük karaciğer nakli merkezi konumundadır.

2011 yılında kurulan Karaciğer Nakil Enstitüsü şu anda sadece karaciğer nakil hastalarının tanı, tedavi ve takiplerinin yapıldığı, içerisinde 10 adet ameliyathane, 36 yataklı yoğun bakım üniteleri, 116 yataklı 7 adet hasta servisleri, radyoloji ünitesi, ERCP ünitesi, karaciğer nakil ve transplant hepatoloji poliklinikleri, transplant hepatoloji araştırma laboratuvarı, transplant immünoloji araştırma laboratuvarı ve ultrastrüktürel histopatolojik araştırma laboratuvarı bulunan dünya standartlarında ileri bir karaciğer hastalıkları merkezidir. Ayrı bir hastane olarak hizmet veren Karaciğer Nakil Enstitüsünde tüm servis odaları tek kişiliktir ve her oda içerisinde hastaların tüm ihtiyaçlarını karşılamak üzere ayrı lavabo-banyo, buzdolabı ve televizyon gibi donanımlar mevcuttur. Enstitü bünyesinde hizmet veren hepatoloji araştırma laboratuvarında bir adet hücre laboratuvarı da mevcuttur. Laboratuvarında çeşitli yapay doku kültürleri üretilebilmektedir. Ayrıca laboratuvarında ultrastrüktürel histopatolojik çalışmalar için hizmet veren bir elektron mikroskopu da bulunmaktadır.

2018 yılında aynı anda gerçekleştirilen 3'lü simultane karaciğer naklini, 2019 yılında Yale Üniversitesi Organ Nakli Direktörü Prof.Dr. Şükrü Emre Hocamızın da eşlik ettiği aynı anda eşzamanlı yapılan 5'li karaciğer nakli izledi. Merkezimizde aynı anda çoklu karaciğer nakillerinin başarıyla yapılabilmesi sonrası Boston College Ekonomistleri tarafından merkezimize çapraz nakil konusunda ortak çalışma teklif edildi. Başlatılan ortak çalışmalar sonunda 'Banu Bedestenci Sönmez Çapraz Nakil Programı' adlı bir çapraz nakil programı merkezimizde uygulanmaya kondu. Bu program, karaciğer nakli ihtiyacı olan hastaların uyumsuz canlı donör değişimi yaparak karaciğer nakli yapmasına olanak tanıyan yenilikçi bir yaklaşımdır.

Ülkemizde organ bağıışı oranları son derece düşük olduğundan karaciğer nakillerinin %80'i canlı vericilerden yapılmaktadır. Ancak karaciğer hastası canlı donörle başvurduğunda canlı donörün hastayla uyumlu olma ihtimali %30-40'tır. Bunun nedenleri arasında kan grubu uyumsuzluğu, greft hacminin küçük olması, donörde kalan hacmin küçük olması ya da damar yapılarının uyumsuzluğu olabilir. Ancak kendi hastasıyla uyumsuz olan donör karaciğer grefti başka bir hastayla uyumlu olabilir. Buna basitçe 2'li Çapraz nakil denir. Bu 2'li çapraz nakiller Güney Kore, Hindistan, Hong Kong ve ABD gibi ülkelerde uygulanmış ve bu yöntemle en fazla %1,5 daha fazla hastaya karaciğer nakli şansı sağlanabildiğini bildirmişlerdir. Ancak çok yönlü çapraz karaciğer nakilleri çok nadir olarak gerçekleştirilmektedir. Pakistan (Harvard grubuyla birlikte) ve Hindistan'da yalnızca iki adet 3'lü çapraz nakli gerçekleştirildi. Çoklu çapraz karaciğer naklini planlamak ve gerçekleştirmek gerçekten zordur.

Boston College ekonomistleriyle birlikte, uyumsuz canlı karaciğer donörlerine sahip bir hasta havuzundan yeni bir algoritma uygulayarak yedi adet 2 li, beş adet 3'lü ve üç adet 4'lü çapraz karaciğer nakli gerçekleştirdik. Özetlemek gerekirse dünyada toplam 7 adet 3'lü çapraz karaciğer nakli yapılmıştır. Bunlardan beşi Malatya'da gerçekleşti. Şu ana kadar dünyada üç adet 4'lü çapraz karaciğer nakli yapıldı ve üçü de Malatya'da yapıldı. Sonuç olarak 41 hasta bu algoritma sistemiyle tedavi edildi. Temmuz 2022'de dünyada ilk kez enstitümüzde gerçekleştirilen 4'lü çapraz karaciğer nakli American Journal Transplantation'da sağlıkçılar ve ekonomistlerin ortak çalışması sonucu yapılan ilk 4'lü çapraz nakil başlığıyla yayımlandı.

Ayrıca Amerikan Organ Nakli Derneği Bülteni konuyu ekonomistler ve organ nakli cerrahlarının birlikte gerçekleştirdiği "karaciğer naklinde bir devrim" olarak ilk sayfasında sundu.

Merkezimizde çok sayıda yapılan karaciğer nakilleri, özellikle hepatosellüler kanserli hastalar olmak üzere çok sayıda karaciğer hastasının merkezimize tedavi için yönelmesine yol açtı. Hepatosellüler kanserli çok sayıda hastaya başarılı

karaciğer nakli yapılması sonrası elimizde bu hasta grubuna ait çok değerli veriler birikmiş oldu. Bu da beraberinde hastaların uzun dönem nüks oranlarını azaltmak ve survi oranlarını artırmak amacıyla geleneksel olarak kullanılan Milan kriterleri gibi kullanılabilir Malatya kriterlerinin oluşturulmasını getirdi.

Hepatosellüler kanser için Malatya kriterlerinin yurt dışı dergilerde yayımlanarak kullanılmasıyla, hepatosellüler kanserli hastalarda transplant sonrası daha mükemmel uzun dönem sonuçlara ulaşılması hedeflendi. Ayrıca kolanjiyel kanserli hastalar için de seçilmiş hasta grubunda oluşturulan ve bir çalışma protokolü sonrası aktifleştirilen bir karaciğer nakil programımız mevcuttur.

Enstitümüz yurt içi ve dışından birçok hekime karaciğer nakli ile ilgili birçok alanda (karaciğer nakil cerrahisi, anestezi, radyoloji, ERCP ve transplant hepatolojisi) eğitim vermektedir. Özellikle canlı vericili transplant programı başladıktan sonra Nijerya, Azerbaycan, Kırgızistan, Almanya ve Amerika gibi 50 farklı ülkeden ve yurtiçi birçok kurumdan 200'ün üzerinde genel cerrahi, radyoloji, gastroenteroloji ve anestezi uzmanı birçok hekim merkezimizde alanlarında karaciğer nakli eğitimi almışlardır. Özellikle hepatosellüler kanserli hastalarda girişimsel radyoloji bölümünce çok sık uygulanan transarteriel radyo embolizasyon (TARE) tedavisi konusunda merkezimiz ülkemizde lider merkezlerden birisi olmuştur.

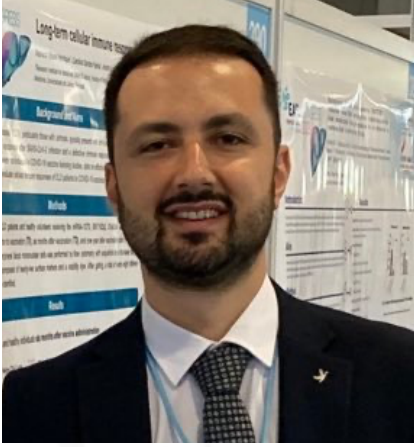
Transplant hastalarında biliyer komplikasyonlarda ERCP, enstitü içerisindeki ERCP ünitemizde yüksek başarı oranı ile rutin olarak uygulanmaktadır. Bu nedenle ünitemiz Türk Gastroenteroloji Derneğince ERCP eğitim merkezi olarak belirlenmiştir ve aktif olarak ERCP eğitimi vermektedir. Nakil öncesi ve sonrası başta viral hepatitler olmak üzere karaciğer hastalarının tanı ve tedavilerinin yapıldığı Transplant hepatoloji polikliniğimiz de nakil hastaları için aktif olarak hizmet vermektedir. Karaciğer nakil programının planlanması ve bu günlere gelmesinde başta Prof. Dr. Fatih Hilmioğlu, Prof. Dr. Sezai Yılmaz, Prof. Dr. Murat Aladağ, Prof. ve Prof. Dr. Vedat Kırımlıoğlu hocalarımız olmak üzere yurt dışında ve yurt içinde eğitimleriyle hala bize destekleri devam eden Prof. Dr. Yaman Tokat, Prof. Dr. Ahmet Gürakar, Prof. Dr. Zeki Akarsu ve Prof. Dr. Erkan Parlak hocalarımızın da büyük katkıları olmuştur. Karaciğer Nakil Enstitümüzde gerçekleştirilen yüksek volümlü transplantasyonlar merkezimizden yapılan ve yayımlanan bilimsel çalışmalara da yansımıştır. Şu anda enstitümüzden karaciğer nakli ile ilgili yaklaşık 375 civarı yayımlanmış çalışma mevcuttur. Enstitümüz sağ lob canlı donör karaciğer naklinde anormal portal ven dallanmasında Malatya yaklaşımı, karaciğer kanseri için Malatya kriterleri ve donör safra komplikasyonlarına yönelik tedavi algoritması dahil olmak üzere literatüre birçok katkı sağlamıştır.

Enstitümüz Journal of Inonu Liver Transplant Institute adında yılda üç kez yayımlanan bir dergiyi 2022 yılından beri başarıyla çıkarmaktadır. Hepatoloji camiamızın transplantasyonla ilgili yazılarını dergimize bekliyoruz.

Genç gastroenterologlar/hepatologlar için EASL'daki fırsatlar – EASL Mentorship tecrübem

Hasan Eruzun

**Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
Gastroenteroloji Bilim Dalı, Yan
Dal Arş. Gör.**

Bu yazıda genç gastroenterolog ve hepatolog meslektaşlarım için Avrupa Karaciğer Araştırmaları Derneği'nin (EASL) destek ve bursları hakkında genel bir bilgilendirme yapacağım. Bu yazıda sadece EASL'dan bahsedecek olsam da ülkemizden Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği (TKAD) ve Türk Gastroenteroloji Derneği (TGD)'nin ve diğer yurtdışı derneklerin de destek programlarının mevcut olduğunu hatırlatmak isterim. Hepsisiyle ilgili ayrıntılı bilgiyi internet sitelerinde bulabilirsiniz. EASL'ın genç gastroenterolog/hepatologlar için ise oldukça fazla sayıda destek programı var. Şimdi bu programları inceleyelim.

Bu programların en kapsamlısı ve uzun soluklusu "Sheila Sherlock Fellowship" bursu. Sheila Sherlock Avrupa hepatolojisinin kurucusu sayılan, 1918-2001 yılları arasında yaşamış, çoğunlukla Londra'da çalışmış bir hepatolog. Bu burs, iki yıllık bir süreyi kapsıyor ve bu süre içinde Avrupa'da bulunan ve kabul alınan bir merkezde, post-doc benzeri çalışmalar sürdürülüyor. Bursun kapsamında aile yardımı da mevcut ve aylık ödeme miktarı 3500 Euro'yu bulabiliyor. Bu burs şu an için başvuruya kapalı ve EASL tarafından yeniden değerlendiriliyor. Ülkemizden daha önce Sheila Sherlock Fellowship Bursu'nu Müjdat Zeybel almıştır.

Bir diğer burs programı, 1953-2014 yılları arasında yaşamış İngiliz hepatolog Andrew Burroughs adına verilen kısa dönem fellowship bursu.

Bu programda araştırmacılara bir deneysel prosedürü öğrenmek, yoğunlaştırılmış bir projeyi uygulamak gibi amaçlar için 3-6 aylığına destek veriliyor. Yine başvuru alan merkezin Avrupa'da olma şartı var ve aylık ödemesi 3000 Euro.

Başka bir destek programı ise Daniel Alagille ödülü. Tahmin edeceğimiz üzere Alagille sendromuna adını veren Daniel Alagille, 1925-2005 yıllarında yaşamış, Fransız bir hepatolog. Bu ödül tıp doktoru ya da bilim doktoru dereceleri olan ve yetişkin ya da pediatrik genetik kolestatik karaciğer hastalıkları alanında çalışan araştırmacılara bir proje kapsamında veriliyor. Kazanan projeye 25.000 Euro destek veriliyor ve sonuçlarını sunmak üzere EASL kongresine katılımı sağlanıyor.

Adını 1938-2017 yıllarında yaşamış, İspanyol hepatolog Juan Rodes'ten alan doktora bursu ise doktora sürecindeki araştırmacılara verilen üç yıllık bir destek. Doktora için Avrupa'daki bir merkezden kabul alan araştırmacılar arasından seçiliyor ve yıllık ödemesi 40.000 Euro'yu buluyor.

EASL'daki bir diğer aktif eğitim programı ise EASL Okulları. Bu programda her yıl farklı başlıklarda 4-5 okul açılıyor. Yüz yüze kısmı iki gün bir hepatoloji merkezinde yapılan okullarda, yüz yüze kısmından önce çevrimiçi bir eğitim süreci de oluyor. Okullara başvurular yine internet sitesi üzerinden motivasyon, referans mektupları ve özgeçmiş ile yapılıyor. Herkes, her sene için bir okula başvurabiliyor. Bu okullara seçilenlerin yol ve konaklama masrafları EASL tarafından karşılanıyor.

Son olarak bahsedeceğim destek programı ise EASL Mentörlük Programı. Bu programda EASL her yıl üç mentör ve üç öğrenci belirliyor. Seçilen öğrenci, mentörüyle her ay Zoom üzerinden plan, proje, meslek yaşamı vs. ile ilgili konularda görüş alışverişinde bulunuyor. Ayrıca EASL kongresi için masrafları karşılanıyor. Ek olarak mentörü yerinde ziyaret kapsamında masrafları yine EASL tarafından karşılanan bir haftalık bir program oluşturuluyor. Bu süreçte mentör ve öğrenci, mentörün kendi ünitesinde vakit geçirme ve inceleme imkânı buluyor. EASL Mentörlük Programına ülkemizden daha önce Bülent Baran ve Coşkun Özer Demirtaş katılmıştır. Ben de bu yılki mentörlük programına seçilenler arasındayım ve Aarhus Üniversitesi'nden (Danimarka) Prof. Henning Gronbaek ile çalışmaktayım.

EASL Mentorship tecrübem

3-10 Eylül 2023 tarihleri arasında, Danimarka'nın ikinci büyük şehri olan Aarhus'ta, Aarhus Üniversitesi Hastanesi'nde Gastroenteroloji-Hepatoloji Kliniği'nde bulundum. Bu ziyaret EASL-Mentorship programı kapsamında planlandı. Programın yılbaşında başlamasından bu yana, zoom görüşmelerimizde planladığımız çalışmaları ilerletmek ve kliniğin imkanlarını yerinde görmek için gayet verimli bir süreçti. Biz daha öncesinde Türkiye'de Dr. Dilara Turan Gökçe ve Dr. İlkay Ergenç'in liderliğiyle fellowlar arası ortak çalışma grubu oluşturmuştuk. Bu grubumuzun primer biliyer kolanjitli hastalardan oluşan kohortu ile Danimarka kohortunun temel verilerini karşılaştırdığımız çalışmanın sonuçlarını bir poster olarak orada bulunduğum günlerde düzenlenen Danimarka Gastroenteroloji Hepatoloji Derneği yıllık toplantısında sundum. Benim için oldukça kıymetli bir tecrübeydi. Yine planladığımız bir diğer çalışma devam ediyor.

Ek olarak orada bulunduğum sürede iki ülkenin araştırma imkanlarını kıyaslama imkânı buldum. Maalesef bu konuda kat etmemiz gereken çok yol var. Danimarka'da tıp öğrencileri son sınıflarında bir-iki yıl okula ara verip sadece araştırmaya odaklandıkları bir süreç geçiriyorlar. Bu zorunlu değil fakat yaygın bir uygulama. Ayrıca çok sayıda PhD yapan tıp doktoru var. Bunlar araştırma gruplarının bel kemiğini oluşturuyor. Tıp öğrencileri ve PHD öğrencileri için ciddi miktarda araştırma fonu veren kuruluş var. Üniversiteleri de önemli miktarda destek sağlıyor.

Araştırma sürecinde öğrenci, fonlar sayesinde çalışıyormuş gibi maaş aldığından hasta bakım hizmeti sunmasına gerek kalmadan kendini sadece araştırma projesine verebiliyor. Ayrıca klinikte araştırmacılar için yeterli oda, bilgisayar, laboratuvar imkânı (PCR cihazı, -120 dolabı gibi) bulunuyor. Bu sayede yüksek kalitede yayınlar, patentler meydana geliyor.

Benim mentör hocam olan Prof. Henning Gronbaek'in de çok sayıda Phd ve araştırma yılı tıp öğrencilerinden oluşan grubu vardı.

Danimarka Gastroenteroloji Yıllık Toplantısında, mentörüm Prof. Henning Gronbaek ve EASL Başkanı Prof. Aleksander Krag ile.

Danimarka'da dikkatimi çeken bir diğer şey ise bu ülkede acele etmenin yasak gibi bir şey olmasıydı. Hasta bakarken, işlem yaparken, araştırma yaparken acele etmek yasak. Her şey usulüne uygun olması gerektiği gibi yapılıyor. Ek olarak dikkatimi çeken bir diğer nokta ise yıllık kongrelerine katılan, hatta sunum yapan birçok katılımcının şort-terlik gibi rahat kıyafetler

tercih etmesiydi. Bunlar da Türkiye'den çok alışık olmadığımız manzaralar olarak aklımda kalanlardan. Tüm bu programlar mesleki bilgiyi arttırmanın yanında, iş birliği fırsatları da yaratıyor. Böylece, ülkemiz hepatolojisinin gelişmesine ve bilinirliğine katkı sağlıyor. Bu nedenle genç hepatolog/gastroenterolog arkadaşlarımızın bu tarz programlara ilgi göstermesini önemli görüyorum ve herkese tavsiye ediyorum. Ayrıca bu süreçte bana maddi destek sağlayan Türk Gastroenteroloji Derneği'ne ve bu yazıyı yazma imkânı veren Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği'ne teşekkür ederim.

Mücevherin Sırrı

Uzm. Dr. Şencan Acar

**Sabuncuoğlu Şerefeddin Eğitim
ve Araştırma Hastanesi
Gastroenteroloji Uzmanı**

En iyi bilindiği adıyla Şehzadeler şehrinden sizlere bahsedeceğim. Değişime direnen, sakin, emeklilik hayallerini süsleyen bir ortam, ruhu iyileştiren bir yaşam. Nam-ı diğer Amasya. Devlet hizmet yükümlülüğü, tabir-i caiz ise mecburi hizmet için gidilebilecek sevimli küçük bir Anadolu şehri.

Mart 2022' den bugüne mecburi hizmet görevi nedeniyle geldiğim Amasya hakkında Türk Karaciğer Araştırmaları Derneği yönetimi tarafından görevlendirildiğim ilk e-bülten yazımda sizlerle paylaşmak istedim.

Umarım beğenirsiniz.

Sizlere bugün bir mücevherden bahsedeceğim. Ama öncesinde Amasya'da küçük bir kafe işleten 1953 doğumlu Harun Celep ile tanıştırmak istiyorum. Harun bey, 2008 yılında, 55 yaşında iken, yanlış duymadınız, Konya Selçuk Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi El Sanatları Bölümünü kazanıp, dönem birincisi olarak mezun olmuş. Sonuçta yaş sadece rakamlardan ibaret, öyle değil mi?

Hiçbir şey için geç değil...

Katıldığı çeşitli yarışmalarda dünya birincilikleri olan Harun beyin eserlerinin yer aldığı "Gümüş İşletmeciliği Tasarım Kataloğu" nu karıştırırken karşıma çıkan bir eser, endoskopiye andıran tıbbi bir durumu betimliyormuş gibi görüldüğü için oldukça dikkatimi çekmişti.

Harun beye sorduğumda, bu mücevherin 7 micron kalınlığında 1000 ayar saf gümüş üzerine şimşir kalem ile kabartma şeklinde işlediği ve bu figürün çeşitli cerrahi araçların sergilendiği Şerefeddin Sabuncuoğlu Tıp ve Tarih Müzesinde bulunan bir kitapta mevcut bir çizime dayandığını belirtti. Bunun üzerine daha önce müzeyi ziyaret etmediğim için biraz utanmadım değil.

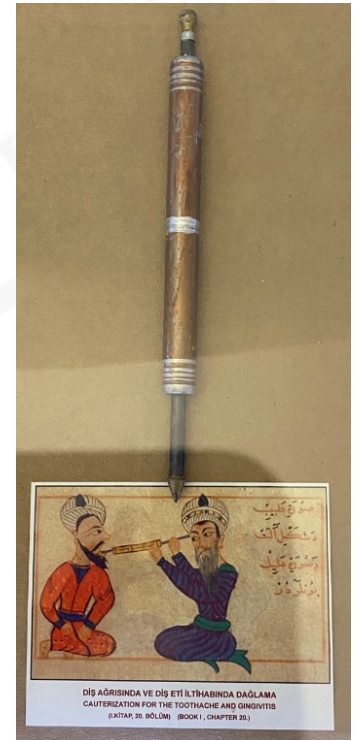
Peki kim bu günümüzdeki hastaneye ve müzeye adını veren Şerefeddin Sabuncuoğlu?

Şerefeddin Sabuncuoğlu, Amasya doğumlu, 1385-1470 yılları arasında yaşamış, hekim yetiştiren bir aileye mensup olmasından dolayı 17 yaşından itibaren Amasya Darüşşifası'nda çalışmaya başlamış, usta-çırak ilişkisi ve okuduğu kitaplar ile kendini yetiştirmiş bir hekimdir. Orta çağ Türk-İslam ve antik tıbbın son temsilcilerinden olması nedeniyle oldukça önemlidir.

Dünya tıbbı için Cerrahiyetü'l Haniyye, Akrabadin çevirisi ve Mürecceb-Name gibi üç önemli eseri literatüre kazandırmıştır.

Müzedede gezinirken mücevherimize ilham kaynağı olan bu resmin endoskopik bir işlem ile hiç ilişkisi olmadığı, aslında diş ağrısı ve diş eti iltihabında dağlamayı betimlediğini öğrenip minik de olsa bir hayal kırıklığı ile müzeyi gezmeye devam ettim.

Üzüntüm neyse ki uzun sürmedi ve aradığımı buldum. Şerefeddin Sabuncuoğlu Tıp ve Tarih Müzesi, bir cerrahi müzesi olarak bilirse de Gastroenteroloji ile ilişkili araçlar ve figürler de mevcuttu.

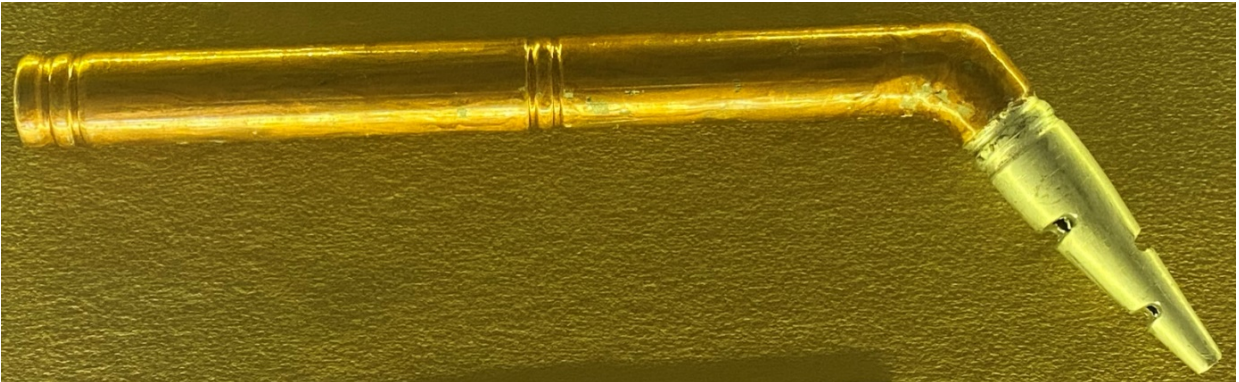
Bunların en dikkat çekicisi karın boşluğunda sıvı birikimi anlamına gelen asit tedavisi için kullanılan bir alet ve bunun tasvir eden bir resimdi.

Büyülenmişim.

Yüzyıllar öncesinde parasentez işleminin hangi şartlarda ve hangi aletler kullanılarak yapıldığını görmek oldukça heyecanlı ve bir o kadar da tüyler ürperticiydi.

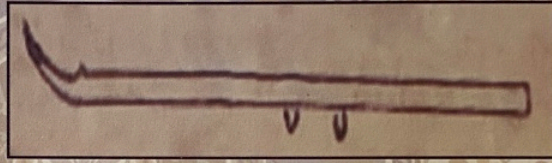
ASSİT (KARINDA SU TOPLANMASI) TEDAVİSİ
TREATMENT OF ASCITES
(II.KİTAP, 54.BÖLÜM) (BOOK II, CHAPTER 54.)

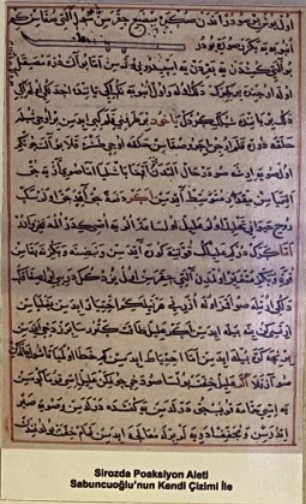

SİROZ' da PEAKSİYON ALETİ

**Ol boş yer sudur. Ondan sonra mebdai çıkarasın.
Şol alti sokasın kim, Ünbübe benzer sureti budur,**

Bu aleti gümüşten ya bakırdan ya da ispidroyi düzesin. Amma bu aletin düz ve musaykal ola. Ucunda bir küçük delik ola. Ve ol Ünbübe'nin iki yanında üç deliği olan. İki delik bir yanında, şöyleki gördün yahut bir tarafını kalem gibi edesin Bir ucu şöyle halaka (eğri) dura. Kalem ucunu içeri sokasın. Halaka ucu dışarıda kala. Bu alet çünkü ol suya erişe. Su derhal aletten akmağa başlayan. Ama suyun az ya (da) çok akıtmayasın. Miktar-ı (orta halli) mutevvesit akıdasın. Eğer def'aten (birden) çok okutacak olursan ruhu -hayavanı (canı çıkar) tahlie olur. Alil ol saatta ölür. ya ussu (aklı) gider ölüme yakın varır. (beyin ölümü gerçeklerşir) . Amma gerekdürkim, alilin kuvvetine göre akıtasın, ve nabızına ve bendine bakasın kuvveti ve benzi müteğaayyir (değişir) olmadan aletin çıkarasın, ol yüzdüğün deriyi ol sıgakın-deliği örtüle, su akmaz ola. Üzerini her ne ile kim, ihtiyar edersen (uygun bulursan), bağlayasın. Ertesi gün yine, böyle edesin. Eğer alil, takat getirirse, biraz daha akıtırısın. Birinci kere böyle edersin, ama ihtiyat (tedbir) edesin ki, hata olmaya. Ta-şol haldeğün su az kala. Eğer alili hiffet (hafiflik) bulursa, su dahi çok iken alili ıssı kuma gömesin. Ya ıssı hamama koyup çok terletesin. Ya (da) , güneşte terletesin ve suya sabrettiresin. Ve müceffif edviyelerle (ilaç) muâllege edesin. Tamam-ı hiffet bulduğundan...

Daha çok cerrahi, kadın doğum ve ortopedi alanında kullanılan aletler günümüze ulaşmış ve müzede sergileniyor olsa da hemoroid veya boğazdaki yabancı cisim çıkartılmasına yönelik resimler de oldukça dikkat çekiciydi.

Hangi çağda yaşarsa yaşasın, insanlığın her dönem şikayetleri aynıymış diye aklımda geçirip kendi kendime hafifçe gülümsedim.

Özetle, benim Harun Bey sayesinde farkındalığımı artırdığım, çalışmakta olduğum hastaneye de ismini veren Şerefeddin Sabuncuoğlu Tıp ve Tarih Müzesi Amasya'ya yolu düşen her branştan hekimlerin mutlaka görmesi gereken mekanlardan birisi.

Her çağda tıp sanatının nasıl icra edildiği ve gelişimini merak edenler tarafından mutlaka görülmesi kanaatindeyim.

HEMORROİD'DE (BASUR) DAĞLAMA
CAUTERIZATION FOR THE HEMORRHOID
(I.KİTAP, 36.BÖLÜM) (BOOK I, CHAPTER 36.)

BOĞAZA KAÇAN KILÇIK VE YABANCI CİSMİN ÇIKARILMASI
REMOVAL OF FISH BONE OR ANYTHING ELSE THAT STICKS IN THE THROAT
(II.KİTAP, 38. BÖLÜM) (BOOK II, CHAPTER 38.)

TÜRK KARACIĐER
ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ

15. ULUSAL HEPATOLOJİ KONGRESİ

8-12 Mayıs 2024 / RİZE

Ramada Plaza by Wyndham Rize
www.ulusalhepatoloji2024.org

Hoşgeldin 2024

Mutlu, huzurlu, sağlıklı bir yıl dileriz!

www.tkad.org.tr

**TÜRK KARACİĞER
ARAŞTIRMALARI DERNEĞİ**